

**ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ
Τρίτη 1^η Ιουλίου 2025, Ξενοδοχείο HILTON NICOSIA**

ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΑΣΥΞΕ κ. ΘΑΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

**Προσαρμοστικότητα, Πολυμορφία και Όραμα για μια Ανθεκτική
Τουριστική Βιομηχανία**

Εξοχότατε Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας
Αξιότιμοι Αρχηγοί και Εκπρόσωποι Κομμάτων
Αξιότιμοι Υπουργοί
Your Excellencies Ambassadors
Έντιμες κυρίες και έντιμοι κύριοι Βουλευτές
Έντιμε Υφυπουργέ Τουρισμού
Θεοφιλέστατε Επίσκοπε Μεσαορίας κ. Γρηγόριε,
Αγαπητά Μέλη και Εκλεκτοί προσκεκλημένοι

Με μεγάλη χαρά σας καλωσορίζω στη Ετήσια Γενική Συνέλευση του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων. Ο Σύνδεσμος μας, ως ο μακροβιότερος σύνδεσμος που ιδρύθηκε το 1936, αποτελεί διαχρονικά έναν από τους ουσιαστικότερους φορείς του τουριστικού τομέα. Με τεκμηριωμένες εισηγήσεις και προτάσεις, συμβάλλει ουσιαστικά στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, προασπίζοντας ταυτόχρονα την ευημερία των μελών του και ενισχύοντας την οικονομία της χώρας μας.

Αποτιμώντας το 2024, καταγράφουμε το θετικό γεγονός ότι οι αφίξεις τουριστών σημείωσαν ρεκόρ, ξεπερνώντας τα 4 εκατομμύρια, σε σύγκριση με 3,8 εκατομμύρια το 2023 -μια αύξηση της τάξης του 5,1%.

Ωστόσο, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι οι αυξημένες αφίξεις δεν μεταφράζονται σε αντίστοιχες διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία μας, αφού ένα σημαντικό ποσοστό —γύρω στο 34%— διοχετεύεται είτε προς τα κατεχόμενα εδάφη, είτε προς αδειοδοτημένα ή μη αδειοδοτημένα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης. Αυτό συνεπάγεται ότι χιλιάδες αφιχθέντες στα αεροδρόμια της Κυπριακής Δημοκρατίας, αφήνουν μηδενικό οικονομικό αποτύπωμα, αφού χρησιμοποιούν τα αεροδρόμια μας για να δαπανήσουν τον προϋπολογισμό των διακοπών τους στα κατεχόμενα εδάφη. Ως αποτέλεσμα, εμείς επωμιζόμαστε το περιβαλλοντικό φορτίο, χωρίς κανένα ουσιαστικό όφελος.

Στα θετικά του 2024 συγκαταλέγεται και η αύξηση των συνολικών εσόδων από τον τουρισμό, τα οποία ανήλθαν σε 3,2 δισεκατομμύρια ευρώ, έναντι 3 δισεκατομμυρίων ευρώ το 2023. Μια αύξηση της τάξης του 7,3%.

Κυρίες και κύριοι,

Οι γεωπολιτικές προκλήσεις παραμένουν ένας εξωγενής παράγοντας που συχνά ανατρέπει τους σχεδιασμούς και τις εκτιμήσεις μας. Η κατάσταση στη Μέση Ανατολή, καθιστά επιτακτική την ανάγκη να επιδείξουμε για ακόμη μία φορά τα απαραίτητα αντανακλαστικά. Χρειάζεται να εντείνουμε τις προσπάθειες μας για προσέλκυση τουριστών με έμφαση στις ευρωπαϊκές αγορές, προκειμένου να περιορίσουμε τις συνέπειες παρόμοιων καταστάσεων.

Από το ίδιο βήμα πέρσι, είχαμε επισημάνει ως σημαντική πρόκληση την περιορισμένη αεροπορική συνδεσιμότητα, η οποία επηρεάζει την πρόσβαση της Κύπρου στις περισσότερες δυνητικές τουριστικές αγορές.

Από παράδειγμα αποτελεί η αύξηση των περσινών αφίξεων από την Πολωνία, που αναδεικνύει τον θετικό αντίκτυπο της ενίσχυσης της αεροπορικής συνδεσιμότητας. Συγκεκριμένα, το 2024 οι διαθέσιμες θέσεις από και προς την Πολωνία αυξήθηκαν κατά 22%, με αποτέλεσμα την αύξηση των επισκεπτών κατά 23% .

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2024, η Πολωνία ήταν η τρίτη μεγαλύτερη αγορά με 337 χιλιάδες αφίξεις, στη δεύτερη θέση βρέθηκε το Ισραήλ με 425 χιλιάδες αφίξεις, ενώ στην πρώτη θέση παρέμεινε το Ηνωμένο Βασίλειο με πάνω από 1,3 εκατομμύρια αφίξεις.

Κατ' αντίστοιχο τρόπο, θα πρέπει, να επιδιώξουμε ανάλογα ανοίγματα και σε άλλες δυνητικές αγορές που μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά στη βελτίωση των επιδόσεων του τουρισμού μας.

Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η Γερμανία, η μεγαλύτερη αγορά της Ευρώπης. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το 2023 το 77% του γερμανικού πληθυσμού ταξίδεψε τουλάχιστον μία φορά για διακοπές στο εξωτερικό, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 50 εκατομμύρια άτομα, από συνολικό πληθυσμό 83,28 εκατομμυρίων. Αξίζει να σημειωθεί ότι, στο Ηνωμένο Βασίλειο, το αντίστοιχο ποσοστό ήταν μόλις 42%, σε πληθυσμό 68,35 εκατομμυρίων.

Η Κύπρος σύμφωνα με τα στοιχεία του 2024, υποδέχθηκε 228 χιλιάδες τουρίστες από τη Γερμανία, γεγονός που την κατατάσσει ως τέταρτη μεγαλύτερη αγορά τουρισμού για τη χώρα μας. Οι αριθμοί αυτοί αντιστοιχούν μόλις στο 6% του συνολικού τουρισμού μας.

Δεν παραγνωρίζουμε το ύψος της επένδυσης που θα χρειαστεί για ένα τέτοιο άνοιγμα, όμως, εάν λειτουργήσουμε αποτελεσματικά, μπορούμε να πετύχουμε μια αγορά αντίστοιχη με εκείνη του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ένα θέμα μείζονος σημασίας για τον τουριστικό κλάδο παραμένει το ανθρώπινο δυναμικό. Το 2024 εργοδοτήθηκαν άμεσα 49.592 άτομα. Όμως οι δυσκολίες στην εξεύρεση κατάλληλου και επαρκούς ανθρώπινου δυναμικού παραμένουν. Μια πιθανή προσέγγιση θα μπορούσε να είναι το παράδειγμα της Νορβηγίας, όπου η ραγδαία τουριστική ανάπτυξη αποκάλυψε σοβαρά κενά σε εξειδικευμένο προσωπικό, καθώς οι νέοι απέφευγαν τα σχετικά επαγγέλματα θεωρώντας τα επισφαλή.

Οι αρμόδιοι χρειάστηκε να πείσουν τόσο τους νέους όσο και τους γονείς τους ότι ο κλάδος προσφέρει προοπτικές. Επικαιροποίησαν τα μηνύματα προώθησης, προβάλλοντας ηγετικές προσωπικότητες του χώρου και δημιούργησαν σύγχρονα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Σε αυτό το σημείο, κυρίες και κύριοι, θα ήθελα να παρακολουθήσουμε μαζί ένα σχετικό βίντεο. https://youtu.be/_xrFZEDhkc

Επιπλέον, η Νορβηγία, μέσω του Integration Act, προωθεί την ένταξη εργαζομένων ηλικίας 55–65 ετών στη ξενοδοχειακή βιομηχανία, κυρίως σε τομείς όπως η εξυπηρέτηση πελατών και οι διοικητικές θέσεις. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύεται το ανθρώπινο δυναμικό με εμπειρία και ποιοτικά χαρακτηριστικά, ενώ ταυτόχρονα προσφέρεται σε αυτούς τους ανθρώπους η ευκαιρία για μια δεύτερη καριέρα σε έναν δυναμικά εξελισσόμενο τομέα.

Ακολουθώντας το παράδειγμα της Νορβηγίας, ως ΠΑΣΥΞΕ ξεκινήσαμε πρόσφατα μια συζήτηση για την αξιοποίηση και την δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης σε επαγγέλματα της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, σε συνεργασία με την ΑΝΑΔ. Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής είναι η επανένταξη ατόμων ηλικίας 55–65 ετών, με όλα τα θετικά συνεπακόλουθα που μπορεί να επιφέρει η ενεργοποίησή τους τόσο για την οικονομία όσο και για την κοινωνία συνολικά.

Σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να αναφερθώ στον ολόχρονο τουρισμό. Συνειδητά, αποφεύγω τον όρο 'επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν', καθώς θεωρώ πως αυτός ο στόχος χρήζει αναπροσαρμογής και θα πρέπει να εξελιχθεί σε μια ολόχρονη δραστηριότητα.

Για να ενθαρρύνουμε τους νέους να επενδύσουν σε σπουδές και δεξιότητες του τουριστικού κλάδου, οφείλουμε να διασφαλίσουμε προοπτική και επαγγελματική σταθερότητα. Αυτό συνεπάγεται σε περιορισμό της εποχικότητας στην αγορά εργασίας, ενίσχυση του εμπορίου, αύξηση των δημόσιων εσόδων και διαρκή επένδυση στην εκπαίδευση.

Η μετάβαση σε μοντέλο ολόχρονου τουρισμού απαιτεί παράλληλα αναβάθμιση των υποδομών, με έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη του τομέα.

Για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού, απαιτούνται συνεδριακά κέντρα κοντά σε αεροδρόμια. Αντίστοιχα, ο αθλητικός τουρισμός προϋποθέτει κατάλληλες υποδομές σε τουριστικές περιοχές και στήριξη διοργανώσεων που να αναδεικνύουν τα πλεονεκτήματα της χώρας μας. Εκδηλώσεις όπως το Ayia Napa και το Paphos Triathlon, το Youth Soccer Festival, καθώς και οι Μαραθώνιοι Λάρνακας και Λεμεσού, προσελκύουν επισκέπτες σε περιόδους χαμηλής ζήτησης, συμβάλλοντας στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Επιπλέον, η κυπριακή γαστρονομία πρέπει να τεθεί στο επίκεντρο των προωθητικών μας ενεργειών, καθώς οι προορισμοί με έντονη γαστρονομική ταυτότητα καταλαμβάνουν υψηλή θέση στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη.

Κυρίες και κύριοι,
Θα ήθελα, επίσης να αναφερθώ στο σημαντικό ζήτημα της αειφορίας, η οποία δεν είναι πια μια μακρινή προοπτική αλλά μια άμεση ανάγκη που επηρεάζει την καθημερινότητά μας και το μέλλον του κλάδου μας.

Προκλήσεις όπως το υψηλό κόστος ενέργειας και η έλλειψη υδάτινων πόρων λόγω της ξηρασίας, μας καλούν να δράσουμε άμεσα. Οφείλουμε να δίνουμε άμεσες, πρακτικές λύσεις στα τρέχοντα προβλήματα, μειώνοντας ταυτόχρονα το ενεργειακό μας αποτύπωμα και χαράσσοντας μια βιώσιμη πορεία για τον τουρισμό και την οικονομία μας.

Η στρατηγική μας οφείλει να ευθυγραμμίζεται με τη σύγχρονη πραγματικότητα και τις παγκόσμιες τάσεις, διασφαλίζοντας την ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού μας προϊόντος.

Μέσα από συντονισμένη δράση μεταξύ ιδιωτικού τομέα και Πολιτείας, είναι αναγκαίο να κατοχυρωθεί η βιωσιμότητα, καθώς και η ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης της Κύπρου, με γνώμονα τις οικονομικές δυνατότητες και το δημοσιονομικό πλαίσιο της χώρας.

Ο τομέας του marketing και της επικοινωνίας των προϊόντων μας είναι επίσης καθοριστικός. Για να προσελκύσουμε τον σύγχρονο τουρίστα, πρέπει να στέλνουμε το κατάλληλο μήνυμα σε κάθε αγορά και σε κάθε τύπο δυνητικού επισκέπτη.

Η τεχνολογία σήμερα, σε συνδυασμό με την κατάλληλη επένδυση, μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην προσπάθειά μας.

Εργαλεία όπως η τεχνητή νοημοσύνη μας επιτρέπουν να χαρτογραφήσουμε καλύτερα τους δυνητικούς πελάτες και να στοχεύσουμε εξατομικευμένα, γεωγραφικά και ποιοτικά, ανάλογα με τις μορφές τουρισμού, που επιθυμούμε να αναπτύξουμε.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι.

Αναμφίβολα, όλοι γνωρίζουμε τη σημασία του τουρισμού για την ευημερία του τόπου μας. Άλλωστε, ας μην ξεχνάμε ότι, ιδιαίτερα μετά την τουρκική εισβολή του 1974, ο τουρισμός έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ανάκαμψη της χώρας μας. Σήμερα χαιρετίζουμε τις θετικές επιδόσεις και συνεχίζουμε να χτίζουμε πάνω σε αυτές, χρόνο με τον χρόνο.

Εμείς, ως ΠΑΣΥΞΕ, πιστεύουμε πως έχει φτάσει η στιγμή να ανεβάσουμε επίπεδο και να θέσουμε πιο φιλόδοξους στόχους. Να υιοθετήσουμε ένα νέο μοντέλο σχεδιασμού, που δεν θα περιορίζεται μόνο σε ετήσιες αποτιμήσεις, αλλά θα στοχεύει στην επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων σε βάθος δεκαετίας.

Με όραμα, στρατηγική και συνεργασία όλων των φορέων, μπορούμε να καταστήσουμε την Κύπρο ικανό ανταγωνιστή μεταξύ των κορυφαίων τουριστικών προορισμών.

Σε αυτό το πλαίσιο, άποψή μας είναι ότι οι ποσοτικοί στόχοι που προτείνονται στο προσχέδιο της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού 2035 είναι χαμηλότεροι σε σύγκριση με αυτούς που είχαν τεθεί στη Στρατηγική Τουρισμού 2030. Οι στόχοι αυτοί κρίνονται συντηρητικοί, δεδομένης της δυναμικής της κυπριακής τουριστικής βιομηχανίας, αλλά και των αισιόδοξων προβλέψεων διεθνών οργανισμών, όπως το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιού και Τουρισμού.

Τη θέση αυτή είχαμε καταθέσει και στις εισηγήσεις μας προς το Υφυπουργείο Τουρισμού τον Αύγουστο του 2024, στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την κατάρτιση της νέας Εθνικής Στρατηγικής.

Τη στιγμή που οι τουριστικές μας αφίξεις έχουν σημειώσει αξιόλογη αύξηση, με τον σύνθετο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης να ανέρχεται στο 5,2% κατά την περίοδο 2014–2023, θεωρούμε ότι ο στόχος για τα επόμενα 12 χρόνια θα έπρεπε να ακολουθεί την υφιστάμενη δυναμική της χώρας μας.

Εδώ θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι ο ΠΑΣΥΞΕ θα παραμείνει πάντα ένας παραγωγικός και εποικοδομητικός συνομιλητής σε όλα τα ζητήματα του τουρισμού. Διαθέτουμε άποψη, ιδέες και τη θέληση να συμβάλουμε ουσιαστικά στην ανάπτυξη του κυπριακού τουρισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις παγκόσμιες τάσεις και τις προκλήσεις του κλάδου.

Στο πλαίσιο αυτό, φέτος, με σημαντικές υπερβάσεις, πετύχαμε την ανανέωση της Συλλογικής Σύμβασης στη βιομηχανία μας μέχρι το τέλος του 2027. Το καταφέραμε με γνώμονα την ανάγκη για σταθερότητα και ηρεμία. Προχωρήσαμε με αίσθημα ευθύνης, έχοντας πλήρη συνείδηση της σημασίας που έχει η ανάπτυξη του κλάδου για την οικονομία της χώρας.

Είναι σημαντικό επίσης να σημειώσουμε ότι ο ΠΑΣΥΞΕ συνέβαλε και συνεργάστηκε στενά με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στο κρίσιμο ζήτημα των αδειοδοτήσεων των ξενοδοχειακών μονάδων. Ευχαριστούμε πρωτίστως την Κυβέρνηση για την πρόσφατη τροποποίηση του νομοσχεδίου που αφορά τις αδειοδοτήσεις, μια εξέλιξη που απαντά σε χρόνιες ανάγκες του τομέα μας και διευκολύνει ουσιαστικά την επιχειρηματικότητα στον τουρισμό.

Θερμές ευχαριστίες αξίζουν και στη Βουλή των Αντιπροσώπων, η οποία ενέκρινε το σχετικό πλαίσιο, στηρίζοντας ουσιαστικά τα αιτήματα και τις προσπάθειες μας.

Ταυτόχρονα είναι αναγκαίο να προχωρήσουμε στη δημιουργία μιας ενιαίας, εξειδικευμένης υπηρεσίας αδειοδότησης (One stop shop) με σαφείς διαδικασίες και σταθερό θεσμικό πλαίσιο, προκειμένου να διασφαλιστεί πλήρως η συνέπεια και η ταχύτητα.

Με την ευκαιρία, θα ήθελα να αναφερθώ σε μια σημαντική πρόταση που προτίθεται να καταθέσει προς συζήτηση ο ΠΑΣΥΞΕ στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η πρόταση αφορά την αδειοδότηση για την ανέγερση μονάδων στέγασης για το προσωπικό των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

Η εφαρμογή της πρότασης αυτής προσφέρει ουσιαστική λύση σε ένα διαχρονικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ξενοδοχειακός τομέας σε σχέση με τη στέγαση του προσωπικού, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στην αποσυμφόρηση της αγοράς ενοικίων στις τουριστικές περιοχές, με θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και την οικονομία ευρύτερα.

Κλείνοντας, θα ήθελα να αναφερθώ στην σημαντικότητα της επικείμενης διοργάνωσης της 91^{ης} Γενικής Συνέλευσης της HOTREC στην Κύπρο, η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 15-17 Οκτωβρίου υπό την εποπτεία του ΠΑΣΥΞΕ, ενόψει της προεδρίας της Κύπρου στην ΕΕ το πρώτο εξάμηνο του 2026.

Η HOTREC είναι ο κορυφαίος ευρωπαϊκός οργανισμός εκπροσώπησης του τομέα της φιλοξενίας, με 36 εθνικούς φορείς-μέλη.

Είθισται η χώρα Μέλος της HOTREC, να διοργανώνει τη Γενική Συνέλευση κατά την χρονική περίοδο που προηγείται της ανάληψης της προεδρίας της χώρας. Αυτό όπως αντιλαμβάνεσθε αποτελεί τεράστια τιμή τόσο για τον Σύνδεσμο μας και την τουριστική βιομηχανία, όσο και για την Κύπρο γενικότερα.

Η συμμετοχή του ΠΑΣΥΞΕ στη HOTREC έχει στρατηγική σημασία, καθώς εξασφαλίζει την έγκαιρη ενημέρωση για τις ευρωπαϊκές εξελίξεις στον τουρισμό. Παράλληλα, δεδομένων των επίμονων προσπάθειών των Τουρκοκυπρίων να γίνουν αποδεκτοί ως μέλη ή παρατηρητές στην HOTREC, καθίσταται απολύτως αναγκαία η διατήρηση της θέσης του ΠΑΣΥΞΕ ως μοναδικού εκπροσώπου της Κύπρου, σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή του Καταστατικού της Οργάνωσης «One Country – One Vote».

Προσδοκούμε, συνεπώς, στην έμπρακτη στήριξη της Πολιτείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της ενεργούς και επάξιας εκπροσώπησης της χώρας μας σε αυτό τον σημαντικό ευρωπαϊκό οργανισμό.

Κύριε Πρόεδρε,
Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μας ευχαριστίες για την παρουσία σας στη Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου μας.

Ως ΠΑΣΥΞΕ, σας καλούμε να συμβάλετε ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός νέου, σύγχρονου μοντέλου στρατηγικού σχεδιασμού για τον τομέα μας. Είμαστε βέβαιοι πως θα σταθείτε δίπλα μας ως πολύτιμος σύμμαχος σε αυτή τη συλλογική προσπάθεια.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω:

- Στο Υφυπουργείο Τουρισμού,
- Στις αρμόδιες Επιτροπές της Βουλής και ειδικότερα στην Επιτροπή Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού,
- Στο ΚΕΒΕ, την ΟΕΒ, τον ΣΤΕΚ, τον ΑΣΤΑ και τον ΠΑΣΥΔΙΞΕ,
- Στη Hermes Airports και στις αεροπορικές εταιρείες,
- Στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις,
- Καθώς και στους εκπροσώπους των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω επίσης στον Επίσημο Στρατηγικό Συνεργάτη της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του ΠΑΣΥΞΕ, την EUROBANK CYPRUS, καθώς και στους Επίσημους Χορηγούς COFFEE CARE και UiBS Hospitality.

Κλείνοντας, ευχαριστώ τους συνεργάτες μου, το Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΑΣΥΞΕ, τον Γενικό Διευθυντή, τη Γραμματεία και όλα τα Μέλη του Συνδέσμου για την πολύτιμη στήριξη και συνεργασία τους. Είμαι βέβαιος ότι με τη συμβολή όλων μας, η τουριστική βιομηχανία της Κύπρου θα βαδίζει σε ακόμη καλύτερες μέρες.

Σας ευχαριστώ.